

**ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА
РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ
УСЛУГИ (2011 – 2015 г.) В
ОБЩИНА ЕЛЕНА**

*Приета с Решение № 36 от 05.05.2011 г., Протокол № 5/05.05.2011 г. на
Общински съвет - Елена*

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Елена (2011-2015) е разработена на базата на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Велико Търново (2011-2015), утвърдена от Областния съвет за развитие в област Велико Търново на заседание, проведено на 26.10.2010 година.

Общинската стратегия е създадена на основата на Доклад–анализ за ситуацията и оценка на потребностите в социалната сфера на територията на община Елена в процес на партньорство между заинтересованите страни в общината (Общинска администрация, ДСП, НПО–доставчици на социални услуги, специализирани институции и други структури на местната власт).

Стратегията е разработена въз основа на Конвенцията за правата на детето на ООН, Закона за закрила на детето и Националната програма за закрила на детето. Тя е съобразена с всички национални стратегически документи, които имат отношение към закрилата на децата и развитието на алтернативни форми на социални услуги за деца и възрастни.

Стратегията е съобразена с целите и принципите на Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания и Национална програма за равни възможности на хората с увреждания.

Целта на Стратегията е да определи приоритетите в областта на социалните услуги в общността на местно ниво, съобразени със специфичните потребности на населението в община Елена.

Стратегията предвижда и се базира на разбирането за развитието на социалните услуги като развитие на социалната икономика разгърнато като двустранен процес: от една страна като развитие на социалните услуги за деца и възрастни като средство за адекватно посрещане на нуждите и потребностите на рисковите групи деца и възрастни и от друга като развитие на икономиката и трудовата заетост – осигуряване на подходящи работни места за квалифицирани в сферата на социалните дейности специалисти и други специалисти в подкрепящите и обслужващите дейности.

Стратегията има отворен характер, като промени в нея могат да се внасят винаги, когато възникне доказана необходимост.

2. Визия, ценности и принципи

2.1. Визия

Създаването на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Елена изразява стремежа на всички участници да допринесат за развитие на социалната политика в общината като модерна, ефективна система от социални услуги, която поставя в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество. Визията на Стратегията е следната:

Общинската стратегия за развитие на социални услуги цели да създаде условия за пълноценна реализация чрез грижа и подкрепа на местните общности, групи и лица в риск като осигури достъпни и качествени социални услуги на територията на община Елена.

2.2. Ценности и принципи

Основна ценност за стратегията е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Чрез общинската стратегия община Елена се присъединява и към европейските принципи на хуманност и солидарност като **осигурява достъпни и качествени социални услуги в общината, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.**

Ценности:

- Уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група;
- Толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие;
- Благосъстояние на децата и на всички жители на община Елена;
- Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Общинската стратегия;
- Зачитане на равнопоставеността на половете при планирането и достъпа до социални услуги.

При разработването на стратегията са следвани следните **принципи и подходи на планиране:**

Принципи:

- Планиране с участието на всички заинтересовани страни;
- Съответствие с реалните нужди на групите в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

Подходи:

- Планиране на социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип, които се ползват само в краен случай;
- Осигуряване на възможности за равен достъп до услуги на всички жители на община Елена и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- Максимален достъп до услуги в отдалечените населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;

- Пълнота в обхващането на рисковите групи;
- Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Общинската стратегия;

3. Приоритети в развитието на социалните услуги в община Елена

Приоритетните направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от намеса за решаване на ключови социални проблеми на жителите на общината. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Приоритетите, целите и дейностите на стратегията са изведени в резултат на изводите от Доклада-анализ на социалните услуги в община Елена и включват:

Приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск.

Приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на настаняването на деца.

Приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора.

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси.

Приоритетно направление 6: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

3.1. Приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск.

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата, превенция на изоставянето и настаняването на деца в специализирани институции (СИ), развитие на приемна грижа и осиновяване, работа с деца с поведенчески проблеми и асоциалното поведение, закрила на деца жертви на насилие, малтретиране и negliжиране, съдействие на деца, отпаднали или в риск да отпаднат от училище.

3.2. Приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на настаняването на деца

На територията на община Елена има една специализирана институция (СИ) за деца. Общинската стратегия трябва да доведе до значително намаляване на дела на децата в ДДМУИ „Надежда” с. Илаков рът чрез развиване на социални услуги за извеждането им, трансформиране на институцията и развиване на качествени социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната.

3.3. Приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на грижи за хората в неравностойно социално положение, осигурявайки достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не напускат собствения си дом и

общност, подобряване достъпа до здравни услуги и образование, както и интегриране на пазара на труда.

3.4. Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Създаване на условия за предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

3.5. Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси

Развиването на нови социални услуги и подобряването на качеството на мрежата от социални услуги, въвеждането на принципи на работа и взаимодействие, насочени към ефективност и ефикасност, изискват въвеждането на общинска политика за развитие на човешките ресурси в услугите и общинската администрация чрез обучения, супервизия и различни форми на подкрепа. В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран като един от основните рискове за реализацията на стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

3.6. Приоритетно направление 6: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез взаимодействие между различните публични, неправителствени и частни организации-участници в секторите социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

4. Общи и специфични цели

За осъществяването на Общинската стратегия във всяко от приоритетните направления са набелязани общи и специфични цели:

Приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск

Обща цел 1: Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на деца и семейства в риск. Подкрепа за интегритета на децата и семействата в риск.

- **Специфична цел 1.1.** Разширяване на мрежата от социални услуги в общината за подкрепа и социална интеграция на уязвимите семейства и деца за предоставяне на добра грижа за децата и индивидуално развитие.
- **Специфична цел 1.2.** Създаване на нови социални услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.
- **Специфична цел 1.3.** Осигуряване подкрепа за деца с увреждания, отглеждани в семейството.

- **Специфична цел 1.4.** Осигуряване равен достъп на децата от рискови общности и уязвими общности до качествено образование.

Приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на настаняването на деца в СИ

Обща цел 2: Намаляване на дела на децата, настанени в специализираната институция за деца и младежи ДДМУИ „Надежда” с. Ил. рът.

- **Специфична цел 2.1.** Извършване на подготовка за трансформация на ДДМУИ „Надежда”.
- **Специфична цел 2.2.** Деинституционализация на децата и превенция на настаняването на деца в специализираната институция в с. Илаков рът чрез реформиране на дома и разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) и Защитени жилища (ЗЖ).
- **Специфична цел 2.3.** Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип.

Приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 3: Създаване на условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи

- **Специфична цел 3.1.** Разкриване на социални услуги в общността за осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда.
- **Специфична цел 3.2.** Развиване на алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализираните институции.
- **Специфична цел 3.3.** Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4: Подобряване качеството на живот на старите хора в община Елена.

- **Специфична цел 4.1.** Развитие на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда чрез разкриване на Дневни центрове за възрастни хора;

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси в сферата

Обща цел 5: Подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Елена.

- **Специфична цел 5.1.** Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги.
- **Специфична цел 5.2.** Развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги.

Приоритетно направление 6: Изграждане на междусекторни и междуобщински партньорства.

Обща цел 6: Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

- **Специфична цел 6.1.** Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.
- **Специфична цел 6.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

5. Целеви групи

Общинската стратегия предвижда социални услуги и мерки за жителите на общината. Тя е насочена към рисковите групи и общности, идентифицирани в анализа на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги. Стратегията отделя специално внимание на:

Деца в специализирани институции.

Децата, отделени от своите семейства, са една от най-уязвимите групи в обществото. Стратегията предвижда комплекс от услуги за извеждане на децата от институциите чрез подкрепа за тяхната реинтеграция в биологичните и разширени семейства, осиновяване, отглеждане в семейна среда на приемни родители или (в краен случай) отглеждане в резидентни услуги, които са близки до семейната среда (ЦНСТ). За преодоляване на ефектите от институционализацията се предвиждат услуги по рехабилитация и развитие на социални умения.

Деца със специални потребности.

Децата с увреждания и техните семейства изпитват затруднения в своята социална интеграция поради непригодността на средата за тях – архитектурна, социална, обществени нагласи, образователна система. Услугите и мерките за тези групи целят подкрепа за техните семейства и развитие на умения и способности у децата по посока на създаване на условия за интеграцията им.

Децата в ранна възраст.

Доказано е, че интервенциите насочени към децата в ранна възраст имат значим ефект по отношение на индивидуалното им развитие и социализация. Отглеждането на деца в специализирани институции до 3 години е увреждащо в най-голяма степен и в много случаи има неотменими последици. Инвестирането в ранната възраст е от решаващо значение и за успешната интеграция на децата в риск в училище. Стратегията предвижда създаване на услуги за развиване на уменията за родителстване и подкрепа за задържане на децата в семействата.

Уязвими семейства с деца.

Подкрепата на уязвимите семейства ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Вниманието към семействата има своето отражение и върху демографската ситуация в общината. Услугите към семействата целят подкрепа за интегритета на семейството и за развиването на уменията и ресурсите за социална интеграция на семейството като цяло и

на индивидуалното развитие на неговите членове. В рамките на реализацията на проект на общината по проекта за „Социално включване” на Министерството на труда и социалната политика като уязвими групи се разглеждат и децата и семействата със здравнонеосигурени родители, децата и семействата на безработни родители, от етнически общности и в неравностойно положение и други.

Възрастни с увреждания.

Стратегията разглежда в тази група лицата с физически увреждания, лицата с множествени увреждания, лицата с психични заболявания и лицата с умствена изостаналост. Като цяло хората с увреждания изпитват затруднения в своята социална интеграция поради непригодността на средата за тях – архитектурна, социална, обществени нагласи, образователна система. Липсата на подкрепа за семействата им води до настаняването на значителен брой хора с увреждания в специализирани институции. Услугите и мерките за тези групи целят подкрепа за развитие на техните умения и способности и промяна на средата по посока на създаване на условия за интеграцията им.

Самотни стари хора.

Последните демографски тенденции в общината показват значителен дял на самотни стари хора, голяма част от които живеят в малките населени места. Те изпитват затруднения в своето ежедневно обслужване, достъпа до здравеопазване и други услуги. Услугите за самотните стари хора включват подкрепа в тяхното ежедневие за задържането им в обичайната им среда и посрещане на основните им потребности.

6. Ключови индикатори за успех

Постигането на целите на стратегията в рамките на следващите години трябва да подобри качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията в община Елена ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми.

Ключовите базисни индикатори за промяната в ситуацията ще покажат разликите при сравнението на показателите за настоящия момент с данните към 2015 г. Такива са:

- Развита модерна социална политика в подкрепа на интегритета на рискови групи, семейства и общности в община Елена в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности;
- Подобро равнище на създадени възможности за достъп до услуги на максимален брой нуждаещи се хора;
- Степен на обхващане на рисковите групи чрез развитие на мобилни услуги;
- Постигната качествена промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип
- Промяна на съотношението между грижа за деца в алтернативна семейна среда – към грижа за деца в резидентен тип;
- Трансформирана специализирана институция ДДМУИ „Надежда” с. Ил. рът;

- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за старите хора в община Елена с приоритетно обхващане на самотноживеещите в отдалечените населени места;

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция в рамките на периода за изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за рискови групи, уязвими семейства и деца чрез комплекс от услуги в община Елена;
- Уязвими семейства и деца, обхванати в комплексна програма за ранно детско развитие в цялата община;
- По-голям процент на обхванати децата от предучилищна възраст в детска градина и на децата в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование;
- Подобрена грижа за децата, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване);
- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Повишена информираност / чувствителност на обществеността в общината към проблемите на децата и лицата в неравностойно положение;
- Деинституционализация на децата и превенция на настаняването на деца в специализираната институция в с. Илаков рът чрез реформиране на дома и разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип и Защитени жилища;
- Разкриване на Дом за стари хора в с. Тодювци, община Елена.

7. Интервенция – социални услуги и мерки

Функциониране на социалните услуги на общинско ниво

Предвижда се социалните услуги да функционират на две нива – общинско и областно. На всяко от нивата ще бъдат изградени партньорски мрежи. На ниво община услугите включват основно превантивни услуги и мерки. Център на мрежата от социалните услуги за деца и семейства ще бъде център „За по-добро детство” за деца и родители, създаден по проект на община Елена по проекта за социално включване на МТСП. Услугите за възрастни ще бъдат организирани около съществуващият Домашен социален патронаж, който към настоящия момент работи в общината. Необходимо е максимално използване възможностите на националните и оперативни програми и други източници на финансиране за осигуряване на услугите „Домашен помощник”, „Личен асистент”, „Социален асистент” и други.

На Областното ниво се обхващат всички общини от област Велико Търново като ще се надграждат съществуващите услуги със специализирани дейности, които изискват наемане на специалисти, които не са налични в по-малките населени места. При настоящата законодателна рамка това означава, че определен набор от услуги ще бъдат предоставяни в няколко населени места, но техните клиенти ще обхващат цялата област. Такива са услугите по приемна грижа, специализирано консултиране, подкрепа за осиновяването, резидентна грижа и други.

7.1. Дейности по приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск

Обща цел 1: Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на деца и семейства в риск. Подкрепа за интеграцията на децата и семействата в риск.

Специфична цел 1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа и социална интеграция на уязвимите семейства и деца и предоставяне на добра грижа за децата и индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца в Център „За по-добро детство“ за деца и родители.

Дейност 1.1.1.1. Услугите са разделени в две групи с оглед възрастта на целевите групи деца – услуги за родители и деца до 3 годишна възраст и услуги за родители и деца от 3 до 7 годишна възраст. Фокусът на услугите за деца до 3 годишна възраст е поставен най-вече на формирането и развитието на родителски умения. Ще има родителски групи, възможности за индивидуално консултиране, включително и чрез мобилни екипи, предоставящи подкрепа на място, ще се предоставя и по-специфична подкрепа за деца с увреждания и техните семейства. Целта на услугите е не само да се подкрепят семействата в отглеждането на децата, но и да се стимулират за по-голяма активност във всички сфери на живота с цел осигуряване на добра семейна среда за малките деца. И за двете възрастови групи деца ще се предоставят и услуги по здравно консултиране. Целта е не само да се оказва подкрепа в случай на установено увреждане или заболяване, но и да се формира здравна култура за правилно отглеждане на децата, като средство за превенция на здравните рискове. За децата от 3 до 7 г. услугите основно са насочени към интеграция в детските градини и подобряване на училищната готовност. Наред с останалите дейности за групата деца от 3 до 7 г. основните услуги се фокусират върху групова и индивидуална работа с децата и техните семейства. За да има пълноценно социално включване ще се работи и с деца и родители, които не попадат в рискови групи. Дейностите, които ще предлага центъра са формиране и развитие на родителски умения, групи за консултация и подкрепа на родители с бебета и деца на възраст от 0 до 3 г., ранна интервенция на уврежданията, консултиране и подкрепа на родители, които не полагат достатъчно грижи за своите деца, здравна консултация за деца, интеграция на децата в детските градини и в предучилищните групи, работа с деца, интегрирани в детски градини, работа с родителите на деца.

Мярка 1.1.2. Разкриване на ЦСРИ за осигуряване на достъп до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства.

Мрежата на ЦСРИ в общината ще спомогне за изграждане на условия за адекватни здравни грижи, рехабилитация и интеграция на децата с увреждания; ще осигури подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа за децата с увреждания в семейна среда. Мобилни екипи към ЦСРИ осигуряват обхващането на децата с увреждания в малките населени места в общината, където няма възможности за разкриване на стационарна рехабилитационна грижа. Мобилните екипи с включени специалисти

(логопед, психолог, рехабилитатор, социален работник, медицинско лице, специален педагог) предоставят на място някои рехабилитационни услуги за децата и хората с увреждания, консултиране и обучение на техните семейства и близки.

Дейност 1.1.2.1. Изграждане на ЦСРИ за деца и възрастни с увреждания в община Елена с капацитет 20.

Мярка 1.1.3. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава заместваща грижа - дневна и почасова грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда.

Бъдещото развитие на дневната и почасова грижа изисква да се спазват принципите на гъвкавост на услугите и съответствие с конкретните индивидуални потребности на децата и семействата, както за социализацията на децата с увреждания, така и за осигуряването на възможност за техните родители да работят.

Дейност 1.1.3.1. Продължаване на дейността на Дневния център за деца и младежи с увреждания в гр. Елена и разширяване на дейността му в посока към социализиране на децата и младежите с увреждания.

Мярка 1.1.4. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството

Дейност 1.1.4.1. Разширяване на социалните услуги по програми, които предлагат домашни грижи:

- Личен асистент;
- Социален асистент;
- Домашен помощник;

Необходимият брой места за тези услуги се определя всяка година от общината чрез консултации с Дирекция „СП”. Предвижда се всяка община да осигури финансиране по национални и оперативни програми за разкриването и развиването на този тип социални услуги в общността с цел да отговори на поне 70% от заявените потребности на лицата.

Дейност 1.1.4.2. Осигуряване на помощни средства чрез Дирекция „СП” по Закона за хората с увреждания.

Разкритите социални услуги в общността ще предоставят информация, консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от деца и възрастни с увреждания.

Дейност 1.1.4.3. Предоставяне на подкрепа за семейства, в които се отглеждат деца с увреждания:

- Услуги за подпомагане в ежедневните грижи на родители, които отглеждат деца с увреждания;
- Услуги, свързани с материално подпомагане (храна, дрехи, памперси, други) за деца с увреждания и в случаи на тежки социални проблеми;
- Консултации и формиране на групи за взаимопомощ.
- Услугите ще се предоставят в център „За по-добро детство” за деца и родители в общината съвместно с общинска администрация, лечебни заведения, дирекция „Социално подпомагане”, НПО и граждански инициативи.

Мярка 1.1.5. Програми за превенция на рисково поведение при деца и младежи

Дейност 1.1.5.1. Образователни програми и кампании в училищата за превенция на рисково поведение (агресия, насилие, отклоняващо се поведение, рисково поведение на деца и младежи); провеждане на здравна и социална просвета против зависимостите, лекции и дискусии в часа на класа, организиране на хепънинги, междуучилищни прояви и инициативи на общинско ниво.

Мярка 1.1.6. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище – изпълнявани съвместно с училищата, РИО на МОМН, НПО.

- Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детските градини, училищата и социалните заведения;
- Целенасочена общинска политика за подобряване на привлекателността на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес.
- По-пълно обхващане на децата в предучилищна и училищна подготовка
- Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/група и осъществяване на постоянно наблюдение върху нивото на посещаемост.
- Работа с родители на деца от уязвимите групи за промяна на нагласите по отношение на образованието;
- Организиране на групи за подготовка за постъпване в училище за деца, които не владеят български език;
- Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до тях;
- Насърчаване включването на интерактивни методи на обучение в училище;
- Подпомагане процеса на целодневна организация на учебния процес за ученици до 4 клас в общообразователните училища в общината.

7.2. Дейности по приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на настаняването на деца в СИ.

Обща цел 2: Намалване на дела на децата, настанени в специализираната институция за деца и младежи ДДМУИ „Надежда” с.Ил.рът.

Специфична цел 2.1. Извършване на подготовка за трансформация на ДДМУИ „Надежда” с. Ил. рът.

Мярка 2.1.1. Разработване на планове за реформиране на специализираната институция за деца ДДМУИ „Надежда” с. Ил.рът.

Дейност 2.1.1.1. Създаване на общинска работна група за изработване на план за трансформация на ДДМУИ „Надежда” с. Илаков рът. Работата ѝ ще бъде подпомагана от експертна група на областно ниво (с участието на РДСП, ОЗД, РЗИ, НПО, УНИЦЕФ и външни специалисти) за консултиране и подкрепа на процеса чрез провеждане на срещи, посещения на място, дискусии, съвместна разработка на предложения.

Дейност 2.1.1.2. Изработване на план за трансформация на ДДМУИ с. Ил. рът . В плана се описва изпълнението на следните основни етапи:

- Индивидуална оценка за всеки потребител в СИ, актуализиране на индивидуалните оценки и разработване на плановете за действие, в които се залагат реалистични дългосрочни и краткосрочни цели и подходящи социални услуги за извеждане на децата и младежите.
- Оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация на персонала и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и/или дейности, които ще се развият в общината;
- Планиране на бъдещето предназначение на материалната база и ресурсите на институцията в с. Ил. рът;
- Изпълнение на индивидуалните планове на всички деца и младежи и поетапно извеждане от СИ;
- Трансформиране на институцията и изпълнение на плана за използване на материалната база и ресурсите на институцията.

Специфична цел 2.2. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услугите от резидентен тип.

Мярка 2.2.1. Изграждане на защитени жилища за извеждане от СИ на младежи с увреждания.

Тази мярка предвижда развитието на услуги в общността от резидентен тип за деца и младежи, за които не е възможно да бъде осигурена семейна среда и продължаване на функционирането на действащите.

Дейност 2.2.1.1. Изграждане на 1 ЗЖ по проект „Детство за всички” за младежи с интелектуално затруднение в гр. Елена с капацитет 8 места.

Дейност 2.2.1.2. Изграждане на 2 ЦНСТ за деца с интелектуални затруднения в гр. Елена с капацитет 16.

Дейност 2.2.1.3. Продължаване на дейността на защитеното жилище за лица с умствена изостаналост в с. Илаков рът, общ. Елена (капацитет 8 места).

7.3. Дейности по приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи възрастни и лица в неравностойно положение

Обща цел 3. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи.

Специфична цел 3.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги и грижа в общността.

Мярка 3.1.1. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Спектърът на тези услуги обхваща както ежедневни дейности в дома (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване), така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома (дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа).

Дейност 3.1.1.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания във общината – домашен помощник, социален и личен асистент чрез продължаване използването на възможности по националните програми и проект

на общината „Алтернативи” по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и други услуги за хора с увреждания и стари хора, които им позволяват да живеят в семейна среда. Услугите ще бъдат предоставяни от общината или други доставчици на социални услуги.

Дейност 3.1.1.2. Продължаване дейността на Домашния социален патронаж. Развиване на услугите на Домашния социален патронаж и по-пълно обхващане на възрастните хората от малките населени места. Предоставяне на комплекс от услуги, свързани освен с приготвяне и предоставяне на храна до домовете и помощ при поддържане на домакинството и личната хигиена, при организиране на свободното време и при необходимост от административни и други услуги.

Дейност 3.1.1.3. Разкриване на ЦСРИ в гр. Елена за деца и възрастни в риск и техните семейства, който да стартира с предвиден капацитет 20. Основните услуги, които се предоставят са психологическа и социопревантивна подкрепа, социоправно консултиране, образователно и професионално обучение, рехабилитации – двигателна, логопедична, социална, терапии и трудотерапии.

Дейност 3.1.1.4. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество от страна на Дирекция „СП” и общинска администрация за улесняване на достъпа до медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения по програми на Агенцията за хора с увреждания.

Мярка 3.1.2. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания

Дейност 3.1.2.1. Целеви мерки на Дирекция „Бюро по труда” (ДБТ), общината и НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионална квалификация, обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания с право на работа.

Дейност 3.1.2.2. Прилагане на мерки за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот на хората с увреждания – обучение, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане.

Дейност 3.1.2.3. Пълноценно използване възможностите на клубовете на пенсионера за разработване и реализиране на програми с различни донори с цел преодоляване изолираността на хората с увреждания и възрастните хора и създаване на условия за интегриране в общността.

Дейност 3.1.2.4. Разработване и стартиране на нови форми на междусекторни и смесени социални услуги за активно включване на лицата с увреждания, основани на индивидуален подход и насочени към подобряване на личните умения на лицата от уязвимите групи:

- иновативни подходи за електронно включване на хора с увреждания;
- посреднически услуги от агенции/бюра за помощ и взаимопомощ;
- социални услуги за подкрепа на професионалното развитие на лица с увреждания, включително и подкрепа за трудова реализация на лица, полагащи грижи за зависими членове на семействата си.

Специфична цел 3.2. Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции.

Мярка 3.2.1. Продължаване изграждането на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Услугите от резидентен тип включват защитени жилища, преходни жилища и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните лица в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната, за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга.

Дейност 3.2.1.1. Продължаване дейността на защитеното жилище за лица с умствена изостаналост в с. Илаков рът.

Дейност 3.2.1.2. Разкриване на защитено жилище за лица с умствена изостаналост в гр. Елена с капацитет 8 места по проект „Детство за всички”, като целта е услугата да продължи като делегирана държавна дейност

Дейност 3.2.1.3. Разкриване на защитено жилище за лица в риск в гр. Елена с капацитет 8 места, като целта е услугата да продължи като делегирана държавна дейност.

Специфична цел 3.3. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Мярка 3.3.1. Развитие на услуги за жертви на насилие.

Дейност 3.3.1.1. Дейности по превенция на насилието в разкрит Център за обществена подкрепа за деца от 0 до 18 г. в риск и техните семейства. Услугите целят предотвратяване на изоставянето на деца, превенция на насилието и отпадане от училище, информиране и консултиране, които ще подпомогнат приобщаването на застрашените групи.

Дейност 3.3.1.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашното насилие, трафика и зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от общината, училища, училищни настоятелства, НПО и други заинтересовани страни.

Мярка 3.3.2. Услуги за реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Тези услуги имат за цел да свържат младежите и лицата от уязвимите групи с подходящи социални, образователни, здравни, информационно-консултантски и други дейности в зависимост от техните нужди и проблеми. Те ще са своеобразен диспечерски пункт към други услуги и нуждата от тях се поражда от факта, че един от проблемите на младежите и лицата от уязвимите групи е социална изолация, ниска социална компетентност или незнанието/ неумението да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация.

Дейност 3.3.2.1. Услуги за хора в пробация – консултиране, подкрепа за реинтеграция, курсове за професионална квалификация, които се изпълняват съвместно от Съвета по пробация, ДБТ, ЦОП, ДСП.

Дейност 3.3.2.2. Разкриване на ЦОП за деца в риск и техните семейства и предоставяне комплекс от социални услуги с цел предотвратяване изоставянето на деца, консултиране и подкрепа на семейства в риск и деца с поведенчески проблеми и прояви.

Мярка 3.3.3 Подкрепа на младежи, напускащи СИ

Дейност 3.3.3.1. Продължаване на дейността на защитеното жилище в с. Ил. рът за младежи с умствена изостаналост.

Дейност 3.2.1.3. Разкриване на защитено жилище за лица в риск в гр. Елена с капацитет 8 места.

7.4. Дейности по приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора в общината.

Специфична цел 4.1. Развиване на широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда.

Мярка 4.1.1. Развиване и разширяване на капацитета и услугите на Домашния социален патронаж и обхващане на потребители от малките населени места.

Домашният социален патронаж е комплекс от социални услуги, предоставяни на потребителите в общината. Ежедневно се предоставят социални услуги в домашна среда.

Дейност 4.1.1.1. Разширяване капацитета на Домашния социален патронаж. Основна цел е разширяване на обема и многообразието на дейностите в този вид социална услуга в домашна среда.

Дейност 4.1.1.2. Проучване на възможностите за създаване на комплекси за подкрепа на стари хора в общините, в които са развити две и повече социални услуги, насочени към старите хора.

Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.

Предоставянето на социални услуги в семейна среда в голяма степен спомага за подобряване качеството на живот на хората в социално неравностойно положение – лица с увреждания и самотно живеещи хора. Услугите в домашна среда са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот на всеки човек и служат като алтернатива на настаняването в специализирана институция.

В рамките на Стратегията се цели постигане на устойчивост в предоставянето на социални услуги в семейна среда и обхващане на по-голям брой нуждаещи се лица от целевите групи. Обхватът на програмите, по които се реализират услугите Социален асистент, Личен асистент и Домашен помощник не са достатъчни, за да задоволят идентифицираните потребности на лицата от тези групи и това налага увеличаване броя на ангажираните лица в предоставянето на услуги в семейна среда.

Дейност 4.1.2.1. Осигуряване и разширяване на услугата Домашен помощник по национални и оперативни програми.

Дейност 4.1.2.2. Осигуряване и разширяване на услугите Социален и Личен асистент по национални и оперативни програми.

Мярка 4.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за стари хора.

През периода на изпълнение на Общинската стратегия ще се положат усилия за подобряване на услугите в общността за дневна грижа за старите хора чрез повече

гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек, предоставяне на възможности за избор на пакетни услуги от страна на старите хора по отношение както на честотата на посещаемост, така и на видовете ползвани услуги. Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване.

Клубовете на пенсионера осигуряват за възрастните хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини.

Дейност 4.1.3.1. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на клубовете на пенсионера в общината, предоставящи възможности за общуване и социален живот на старите хора.

Специфична цел 4.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Мярка 4.2.1. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Дейност 4.2.1.1. Доизграждане на Дом за стари хора в с. Тодювци, общ. Елена и функциониране на специализираната институция като държавна делегирана дейност.

Дейност 4.2.1.2. Изграждане на Дневен център за възрастни хора в гр. Елена, предлагащ дневна грижа и възможности за оползотворяване на свободното време и социални контакти.

Дейност 4.2.1.3. Развитие на медико-социалната услуга „Хоспис“ в община Елена.

Продължаване дейността на хосписа в гр.Елена, в който се предоставят грижи за хора нуждаещи се от непрекъсната медицинска грижа.

7.5. Дейности по Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси.

Обща цел 5. Да се повиши качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

Специфична цел 5.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво за управление на социални услуги.

Мярка 5.1.1. Обучения за изграждане на капацитет за управление на социалните услуги.

Дейност 5.1.1.1. Обучения и консултиране за изграждане на умения за ефективно управление на социални услуги.

Дейност 5.1.1.2. Обучения и информационни срещи за запознаване и ефективно използване на възможностите за финансиране по национални и оперативни програми.

Дейност 5.1.1.3. Участие в базисни обучения за придобиване и надграждане на уменията за разработване и подготовка на проектни предложения.

Специфична цел 5.2. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти за социалните услуги.

Мярка 5.2.1. Осигуряване на условия за обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала от съществуващите социални услуги.

Дейност 5.2.1.1. Организиране и провеждане на специализирани обучения и курсове за квалификация и преквалификация за персонала от съществуващите социални услуги със и без откъсване от работната среда.

Дейност 5.2.1.2. Въвеждане на практики и форми за стимулиране на ученето, както и на обмяната на опит между сходни социални услуги.

Дейност 5.2.1.3. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични нови умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти и взаимодействие с различни институции.

Мярка 5.2.2. Преквалификация за персонала на трансформираните специализирани институции.

Дейност 5.2.2.1. Оценка на нуждите от обучение – екипно и индивидуално за персонала на социалните услуги, които подлежат на трансформиране/закриване.

7.6. Дейности по Приоритетно направление 6: Изграждане на между общинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Специфична цел 6.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Мярка 6.1.1. Развиване на умения за междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Дейност 6.1.1.1. Провеждане на срещи и посещения между съседни общини за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи.

Мярка 6.1.2. Реализиране на ефективни междуобщински дейности.

Дейност 6.1.2.1. Планиране и изпълнение на съвместни проекти с допълване на наличните ресурси на съседни общини.

Специфична цел 6.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Мярка 6.2.1. Развиване на умения за между секторно сътрудничество в социалните услуги.

Дейност 6.2.1.1. Провеждане на срещи между различни сектори за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи.

Мярка 6.2.2. Реализиране на ефективни между секторни дейности.

Дейност 6.2.2.1. Планиране и изпълнение на съвместни проекти.

8. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общината, институциите на общинско ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на стратегията за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

8.1. Общински съвет-Елена

- Обсъжда и приема Общинската стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на Кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в стратегията;
- Взема решения, свързани с развитие на социалните услуги на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и др.).

8.2. Община Елена

Общината отговарят за цялостното изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги на нейната територия.

Местната власт разработва и изпълнява интегрирана политика за социално включване и развитие на хората в риск като комбинира ресурсите и координира дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водена от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общината е доставчик на социални услуги и развива интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината, реализацията им и осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението им. Търси възможности за осигуряване финансиране от различни източници за реализиране на планираните в стратегията дейности.

8.3. Дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена

Дирекция „СП” носи отговорност и изпълнява конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Прави предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги;
- Дирекция „Социално подпомагане” и Отдел „Закрила на детето” управляват случаите на хората и децата в риск, разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с общинската стратегия и предвидените дейности в нея;

- Събират и актуализира данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;

- Отдел „Закрила на детето” работи за изграждане на връзки между децата, настанени в специализирани институции и семейството им, осъществява дейности за закрила на детето, изграждане на родителски капацитет и превенция на рисковото поведение.

8.4. Общественият съвет по социално подпомагане

Консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, и координация между община, общинските институции и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с осъществяване на обществен контрол върху социалните услуги и дейности, заложен в стратегията.

8.5. РИО на МОМН - Велико Търново

Регионалният инспекторат по образование на МОМН - В. Търново отговаря за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложен в Стратегията, изпълняват и Екипът за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН, както и Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности) за област В. Търново.

8.6. Дирекция "Бюро по труда"

Дирекция „Бюро по труда” участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за заетост, професионална квалификация и обучение на рискови групи хора с цел интеграцията им на пазара на труда (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи отпаднали от училище, трайно безработни) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в специализирани институции, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

8.7. Регионална здравна инспекция – В. Търново

Държавната здравна политика на територията на областта се осъществява и организира от Регионална здравна инспекция – В. Търново и Регионален съвет по здравеопазване. РЗИ отговаря за координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, насочени към хората в риск.. Създава база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от Дирекция «СП» за насочване и консултиране на клиенти в риск.

Конкретните им отговорности са насочени към здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременност, медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства, разработване на здравно-социални програми за семейно планиране, качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора във всички общини на област В. Търново.

8.8. Участие на НПО

Съвместно с общината, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в инициирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общината и/или водещи организации по проекти.

9. Мониторинг и оценка

9.1. Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

Оперативното изпълнение на дейностите в стратегията изисква да се обособи Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности на общинско ниво, което да разполага с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

Задачите и отговорностите на звеното се разпределят между два екипа.

Основен екип:

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка;
- Планира дейностите за мониторинг и оценка – изработва и съгласува дългосрочните и годишните оперативни планове за мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията;
- Изпълнява посещения на място за наблюдение на дейности и социални услуги в общината;
- Предоставя консултации и практически съвети на доставчиците на услуги за подобряване на дейностите по места;
- Събира информация на общинско ниво и систематизира данните;
- Заедно с разширения екип формулира ключовите мониторингови въпроси и въпросите, на които трябва да даде отговор междинната и крайната оценка.

Разширен екип:

- Участва в планирането на дейностите по мониторинг и оценка;
- Участва в дискусии за определяне на ключовите въпроси на мониторинга и оценката и представя коментари по докладите за мониторинг и оценка;
- Събира информация за базовите индикатори;
- Оказва съдействие и логистика за проучвания, оценки и други дейности, осъществявани от външни експерти или организации.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- Събиране на базови данни за всички индикатори;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни за рискови групи и други;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори;
- Разработване и внасяне на предложения за промени/подобряване в приоритетните направления, целите и дейностите на общинската стратегия.

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Елена (2011-2015) е приета с Решение № 36 от 05.05.2011 г., по Протокол № 5/05.05.2011 г. на Общински съвет – Елена

